

Gaál-Szabó Zsuzsanna

2025
OLTC „hibagáz” mérés,
mint diagnosztikai kiegészítő lehetőség
Eset

zsuzsagsz@gmail.com

**OLTC hibagázvizsgálatok száma a
laboratóriumban kb évi 10-12 db**

Most is csak trf hibakeresése kapcsán történt

**Tehát a cél nem OLTC diagnosztika, hanem
trf hibakeresés volt!!!**

120 KV-os berendezésben változó mennyiségű és változó acetilén/etilén összetételű hibagáz volt detektálható

A helyszíni villamos mérések során minimális kapcsoló eltérés is feltűnt, és a fokozatkapcsoló általi szennyezés is gyanúba került.

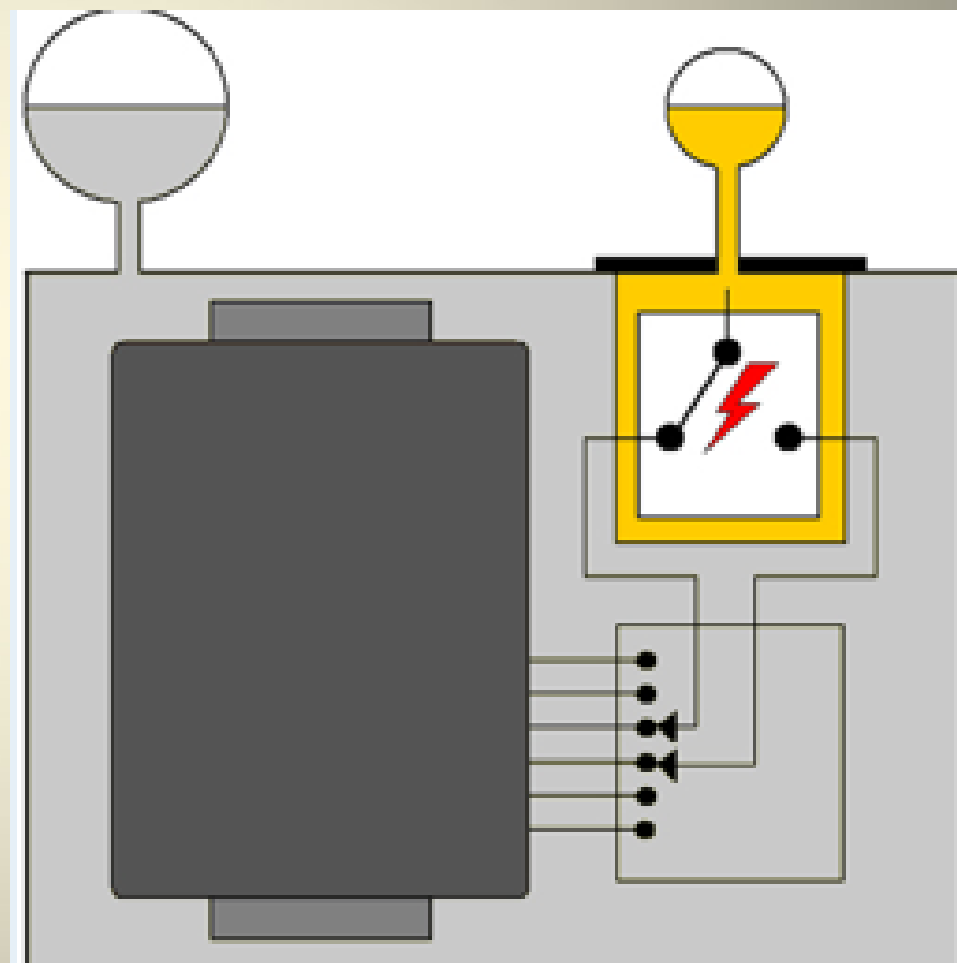
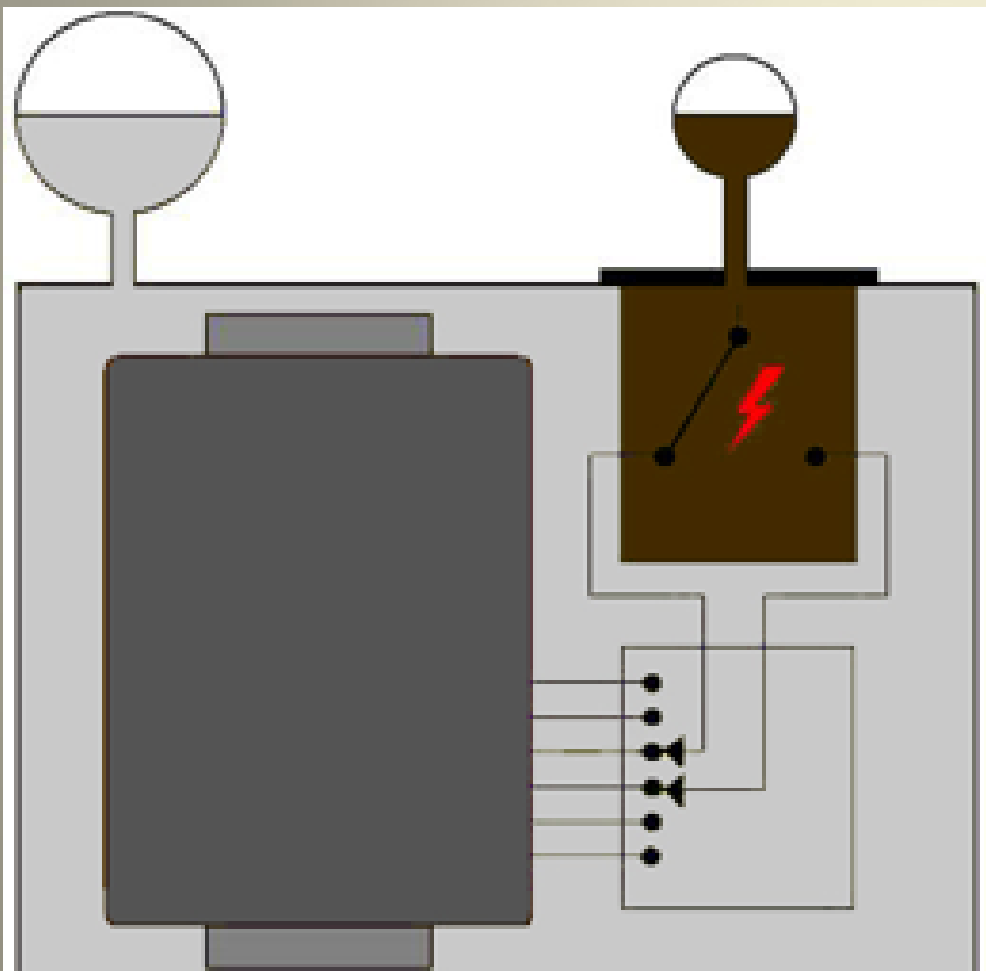
Gáztömör OLTC, de korábbi karbantartás alkalmával repedést láttak rajta. Elképzelhető a beszennyeződés?

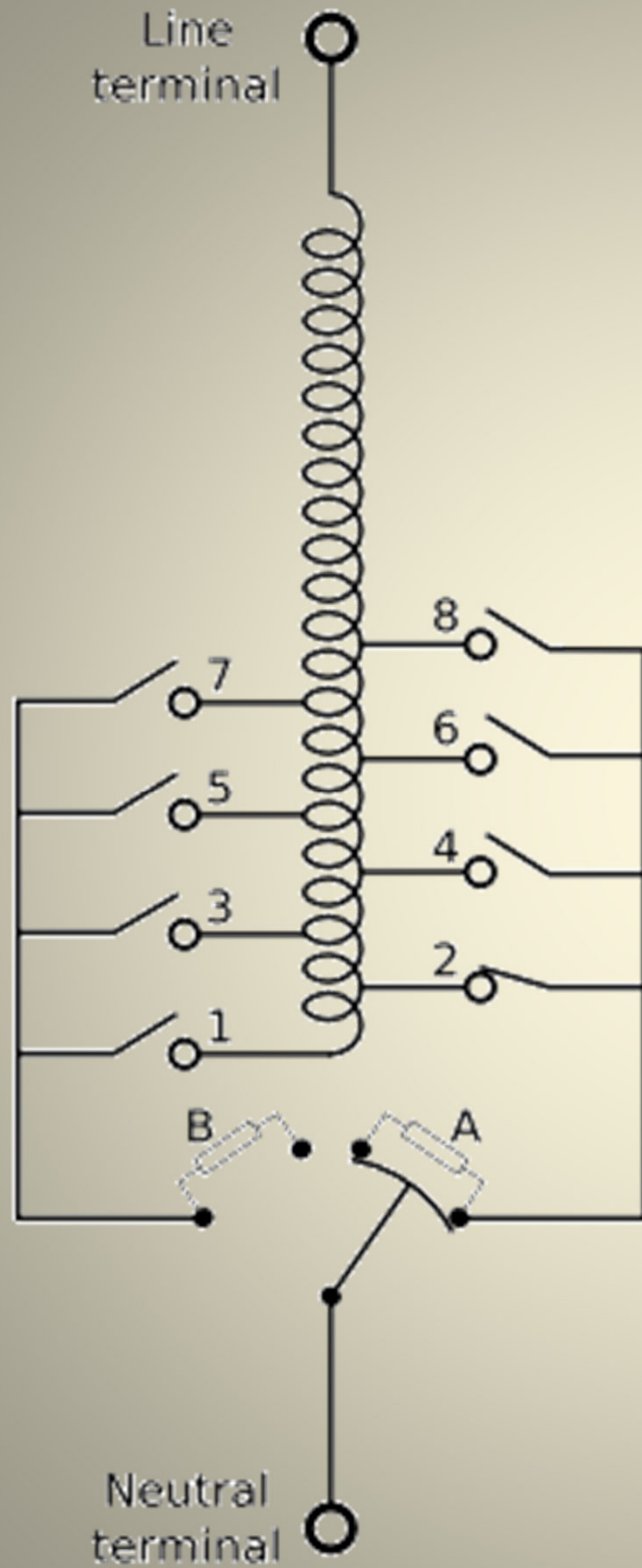
OLTC hibagáz eredménye:
meglepetés!

Hidrogén	H ₂		1441
Oxigén+nitrogén	O ₂ +N ₂	%	5,0
Szénmonoxid	CO	μl/l	20
Széndioxid	CO ₂	μl/l	1586
Metán	CH ₄	μl/l	4740
Acetilén	C ₂ H ₂	μl/l	355
Etilén	C ₂ H ₄	μl/l	31410
Etán	C ₂ H ₆	μl/l	6713

Fokozatkapcsoló működés

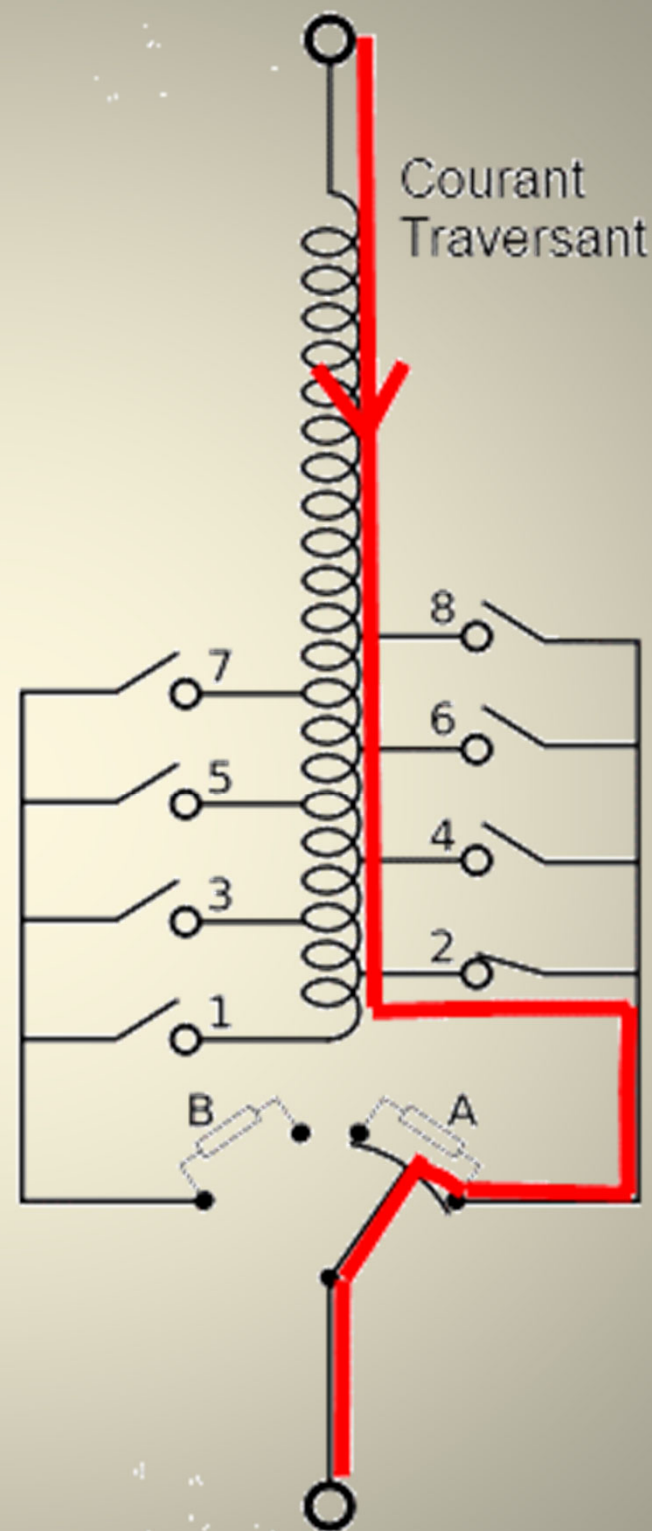

OLTC működés

- A terhelés alatti kapcsolás ívet húz
- Az ívhúzás acetilént termel

OLTC működés

- A terhelés alatti kapcsolás ívet húz
- Az ívhúzás acetilént termel

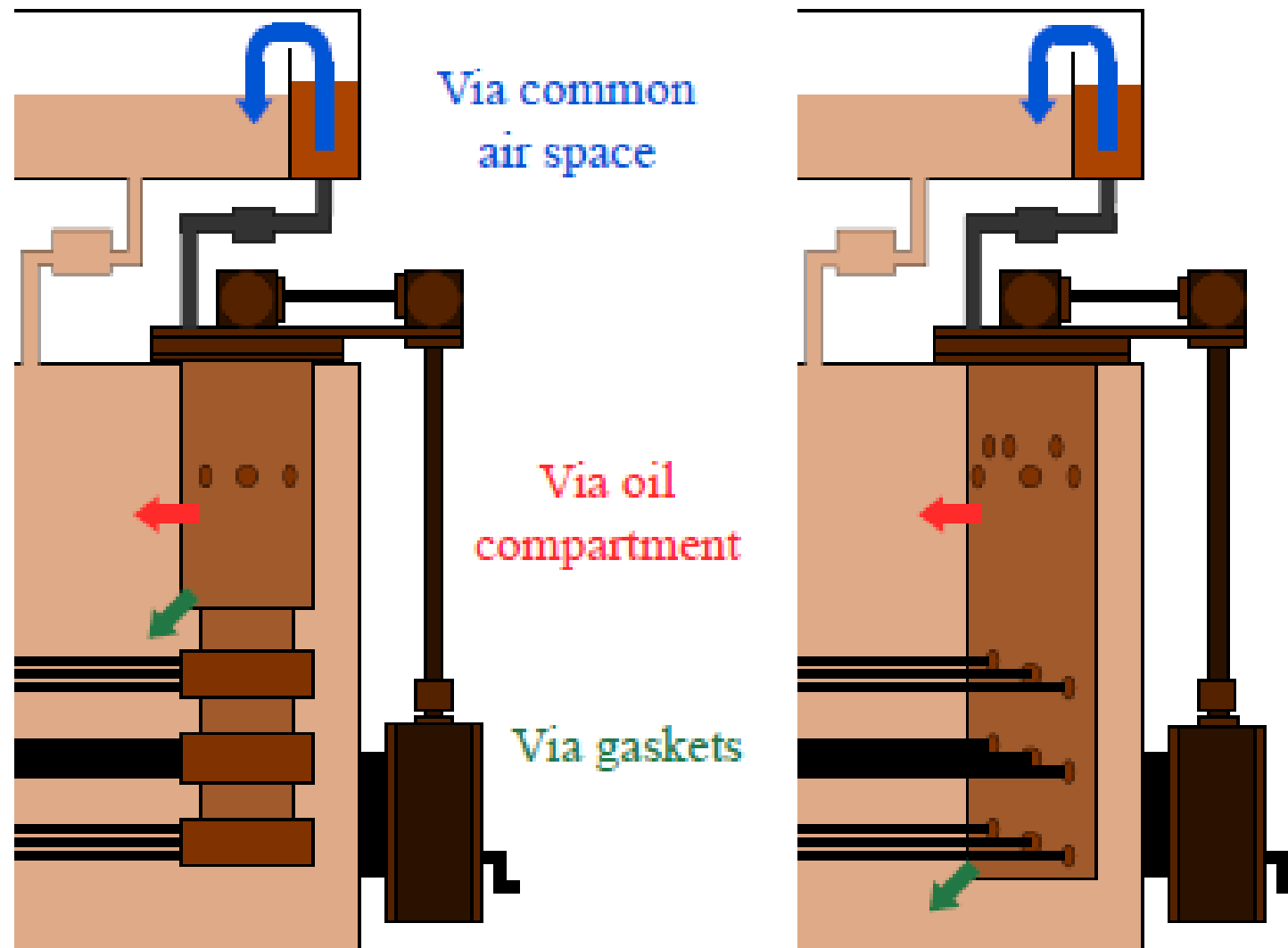
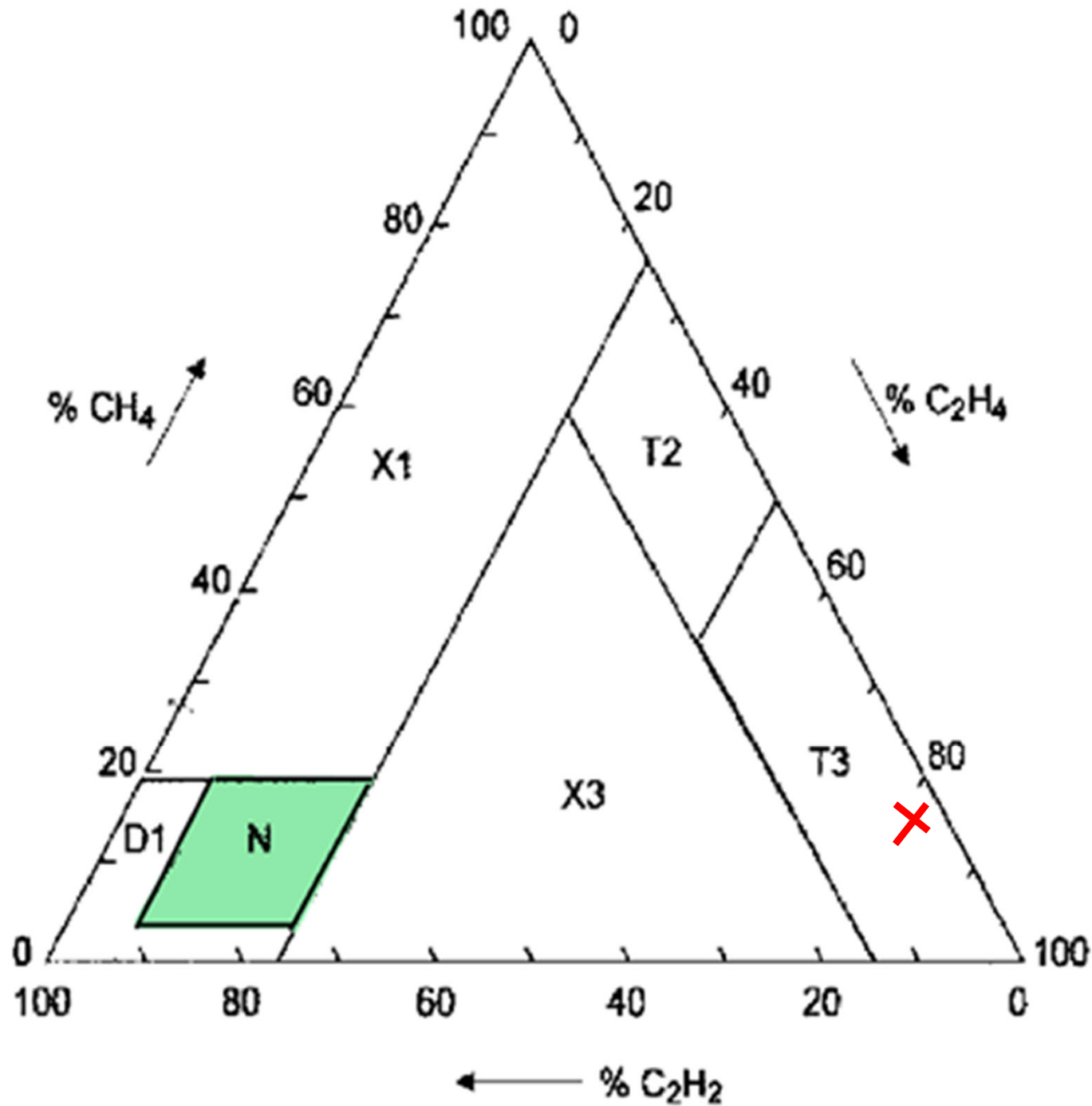

Figure 5. Different pathways for transformer oil contamination from the OLTC gases [8].

Duval 2 háromszög, MSZ EN 60599:2016

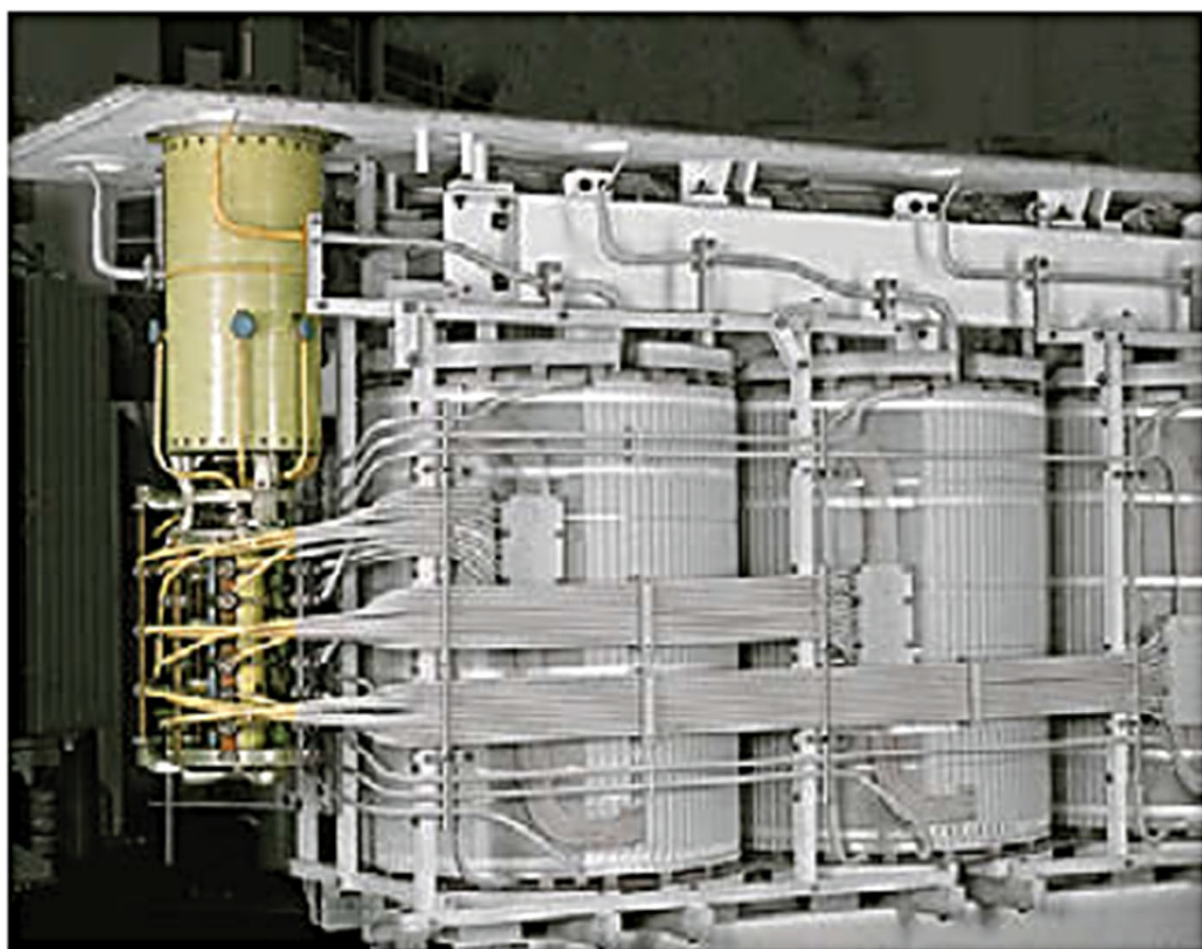
**Table 7: Classification of LTCs
according to gases formed during normal operation**

LTC type			Main gases formed during normal operation		
Classification acc. to Table 6	Compartment type	In-tank type	Arcing D1	Thermal T3/T2	Thermal T1
Arc-breaking-in-oil type	AXC, AXS	X		X	
	ARC, ARS	X		X	
	ARS type 1		X	X	(X)
	ARS type 2		X		X
	ARS type 3		X	(X)	(X)
	ARS type 4		X	X	X
Vacuum type	VXC	X			
	VRC		X	(X)	(X)
	VRS		X	(X)	X

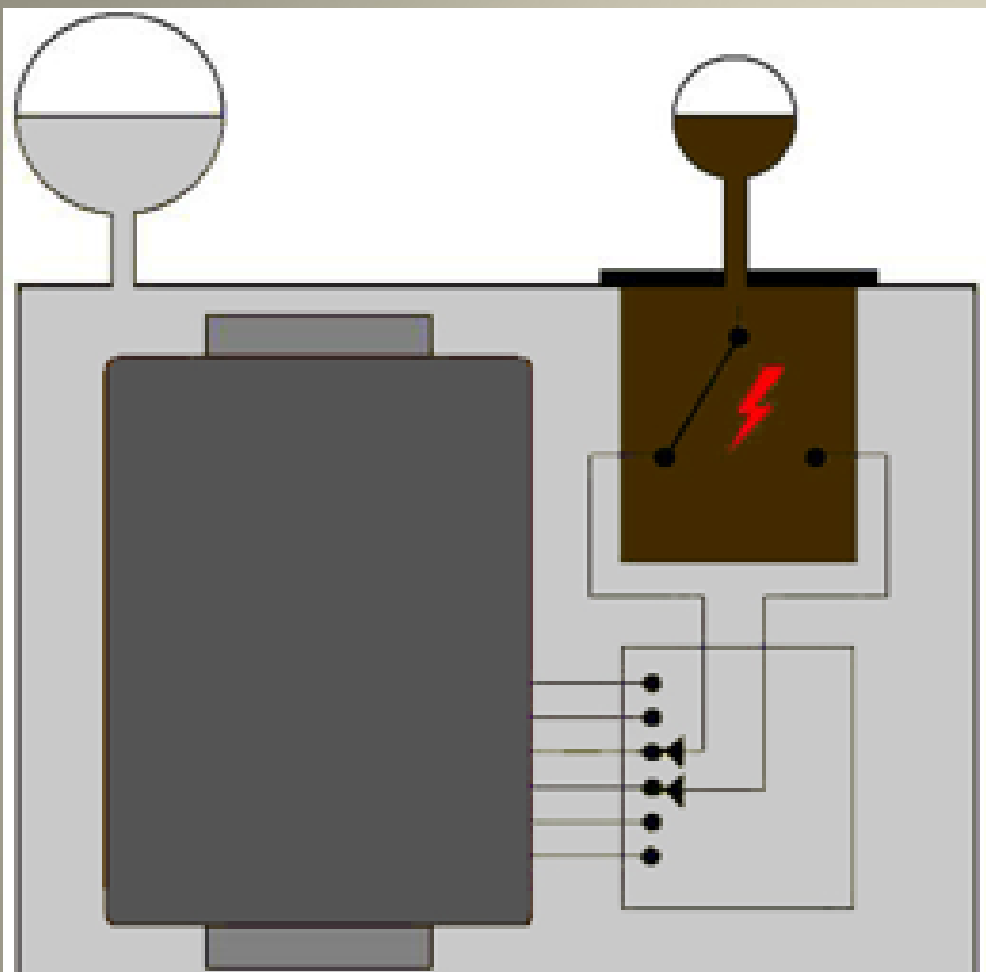
(X): depending on the mode of operation

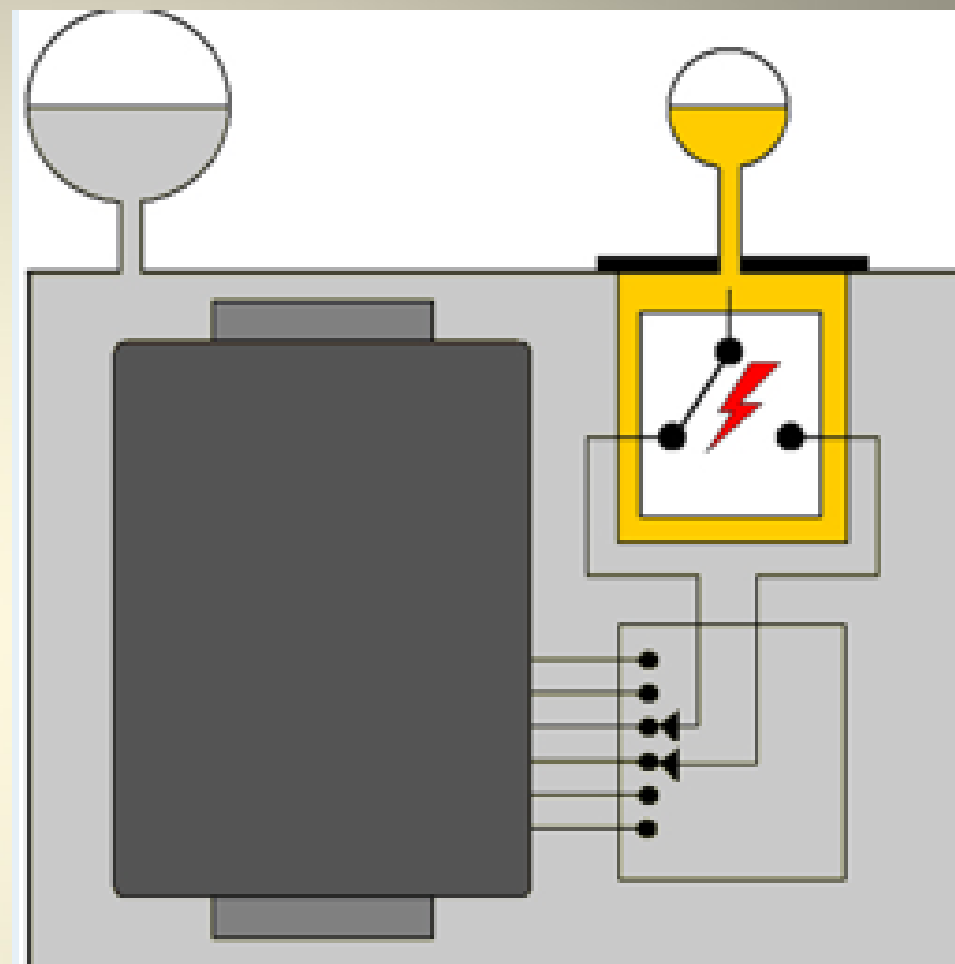
Compartment type

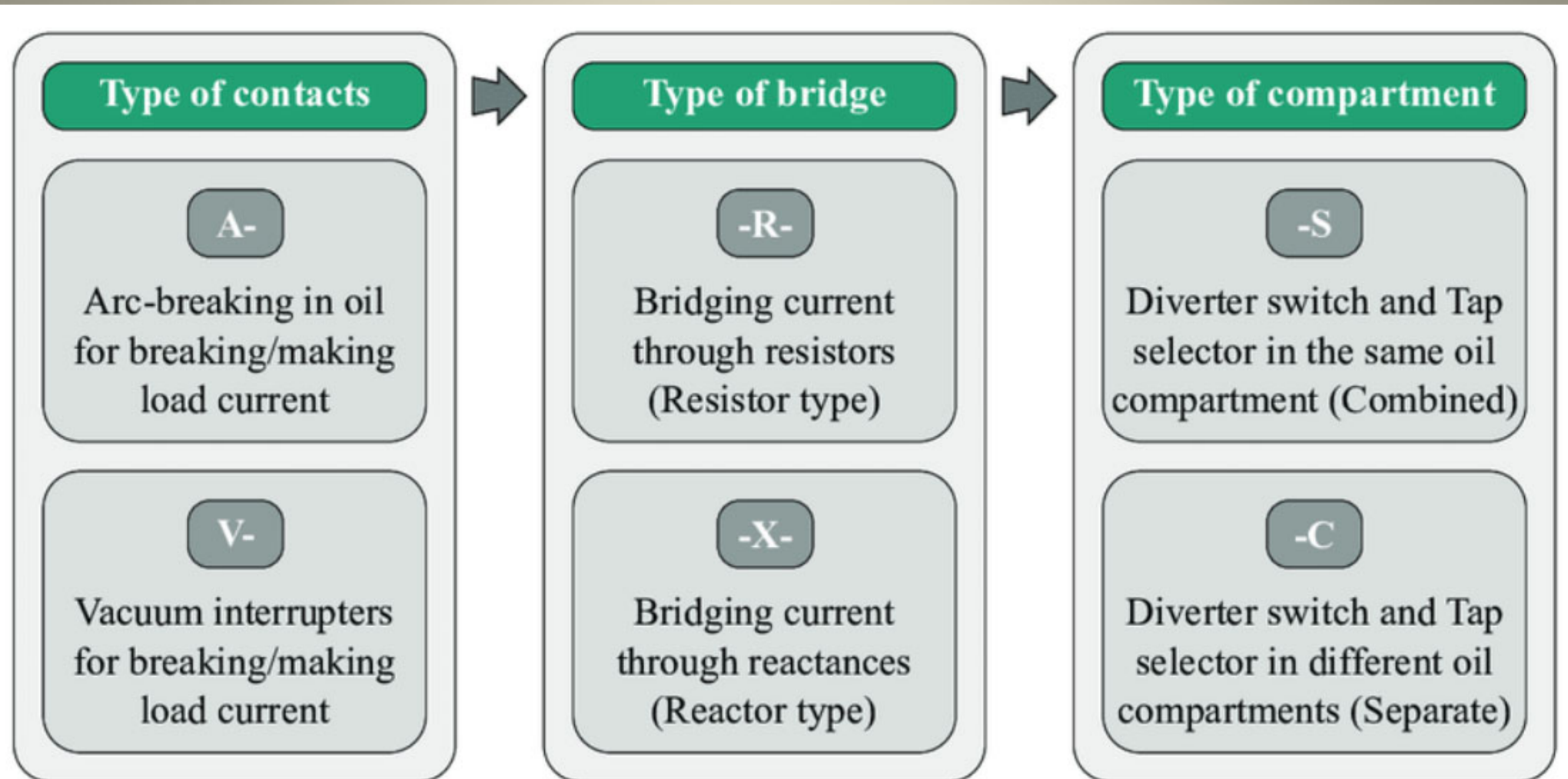
In-tank type

Olajban ívet húzó típus

Vákuum kapcsoló

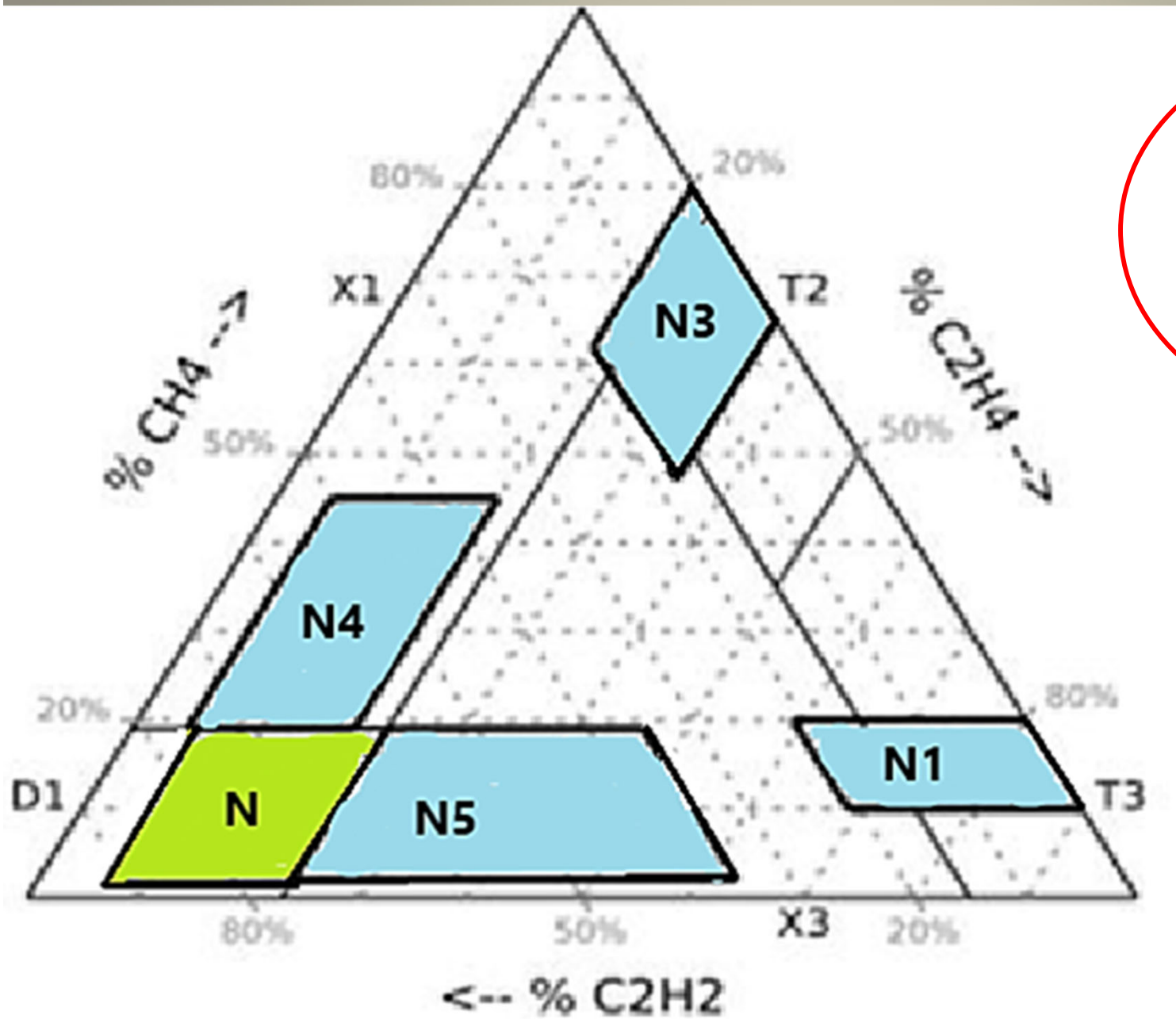

OLTC classification (reprinted with permission from CIGRE [30], c 2010).

**Table 7: Classification of LTCs
according to gases formed during normal operation**

LTC type			Main gases formed during normal operation		
Classification acc. to Table 6	Compartment type	In-tank type	Arcing D1	Thermal T3/T2	Thermal T1
Arc-breaking-in-oil type	AXC, AXS	X		X	
	ARC, ARS	X		X	
	ARS type 1		X	X	(X)
	ARS type 2		X		X
	ARS type 3		X	(X)	(X)
	ARS type 4		X	X	X
Vacuum type	VXC	X			
	VRC		X	(X)	(X)
	VRS		X	(X)	X

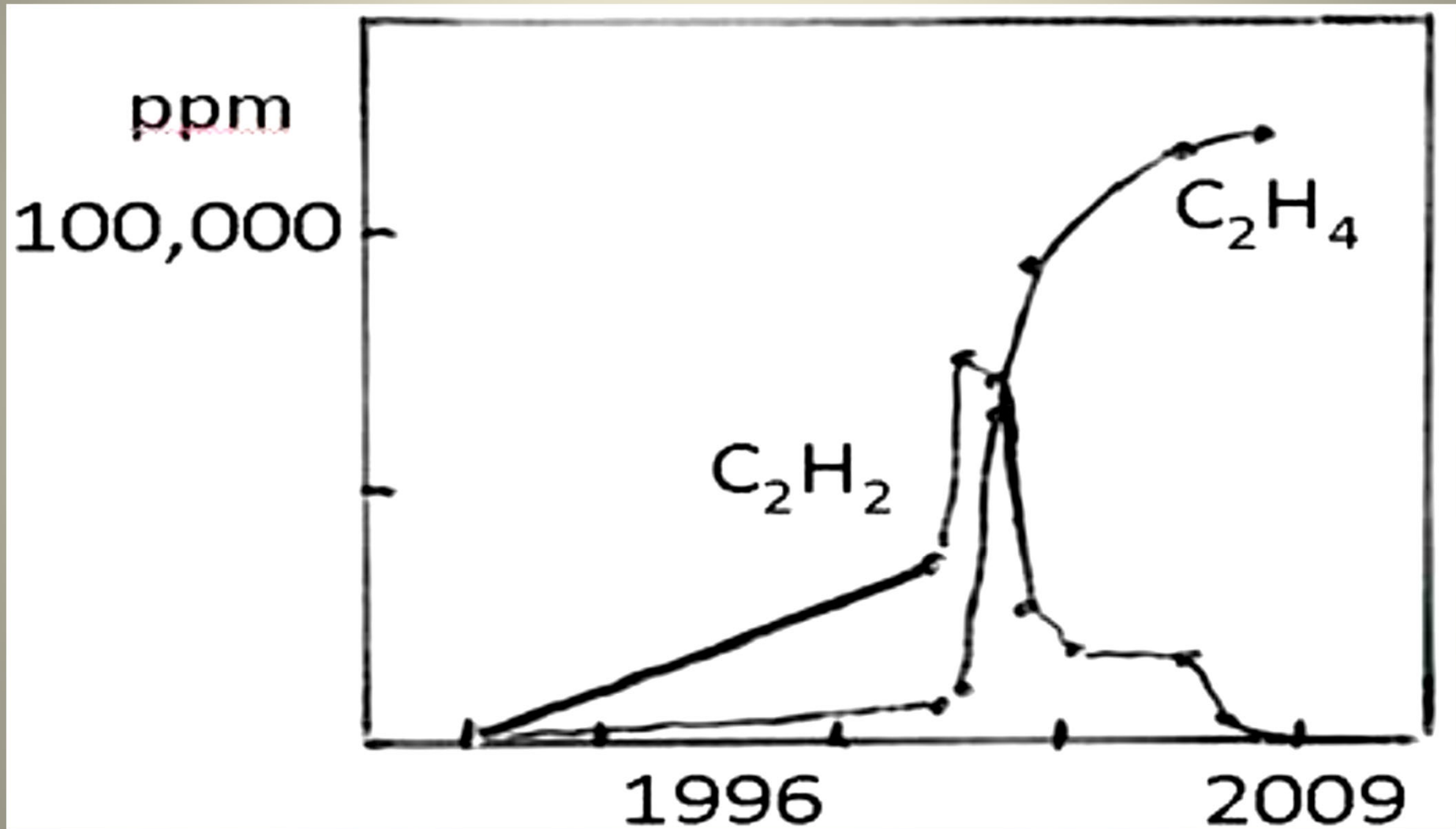
(X): depending on the mode of operation

Dizájn
 Napi kapcs szám
 Akt. Terhelés
 Olaj fajtája

Individuális
 jelenség

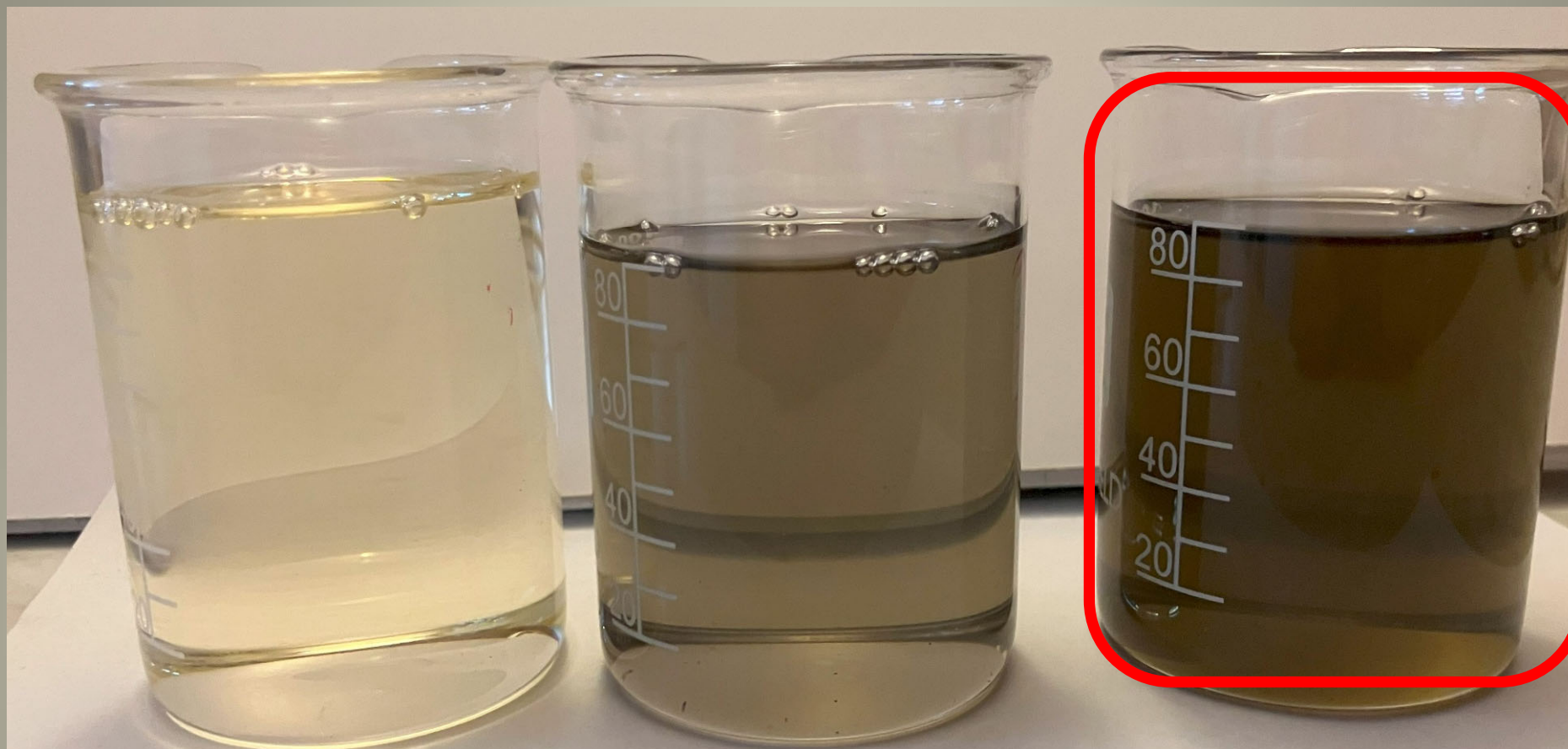
Evolution of Normal Gas Formation of ARS class on-load tap-changer with Time in Operation

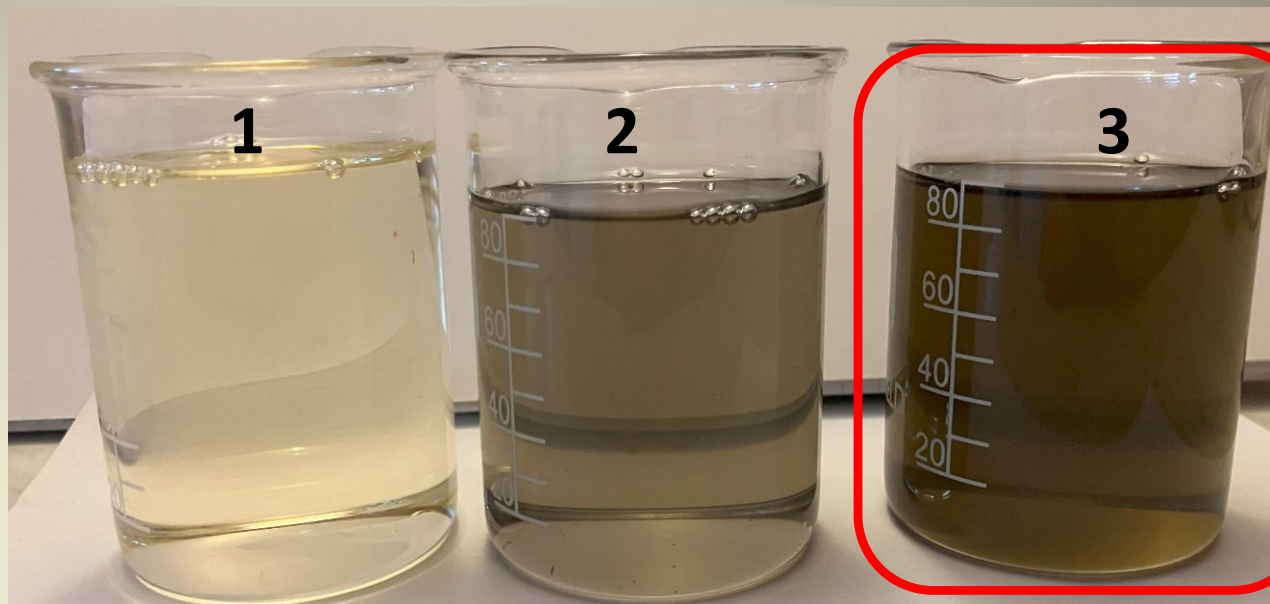
Lehetséges magyarázat:

1. A nagymennyiségű szén szemcse megváltoztatja az olaj elektromos és hővezető képességét
ez az ívelés utáni hőeloszlás/gradiens változását vonja maga után
alacsonyabb hőmérséklet alakul ki
acetilén helyett etilén keletkezik
2. A széntartalmú olajban az ív alakja változik meg
energiáját jobban eloszlatva adja le
Ez kisebb hőmérsékletet generál
acetilén helyett etilén keletkezik.

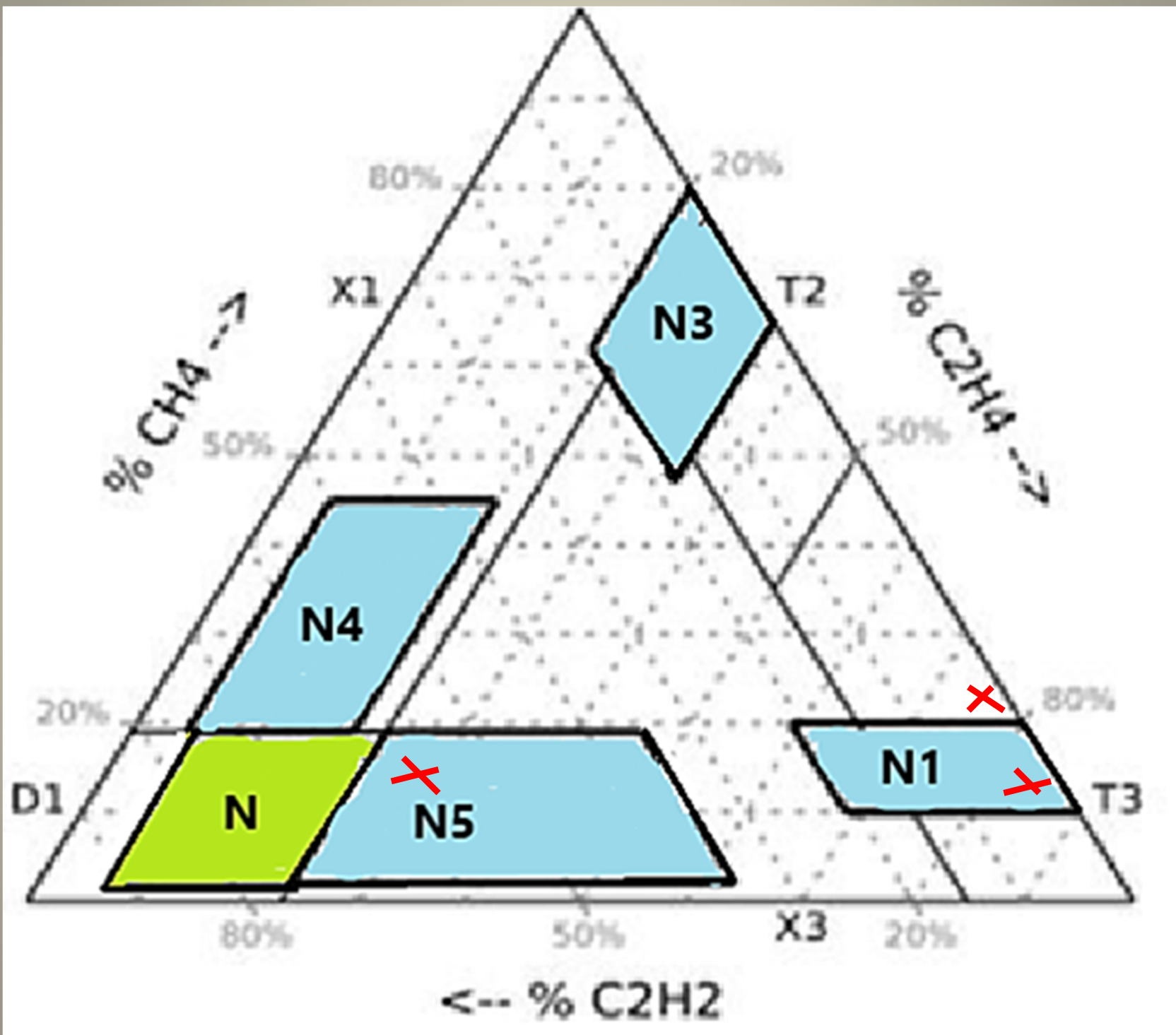
Ezt támasztja alá, hogy ha etilénes OLTC-t karbantartás után új olajjal töltenek fel, acetiléntermelővé válik, aztán egy idő múlva újra etiléntermelő lesz.

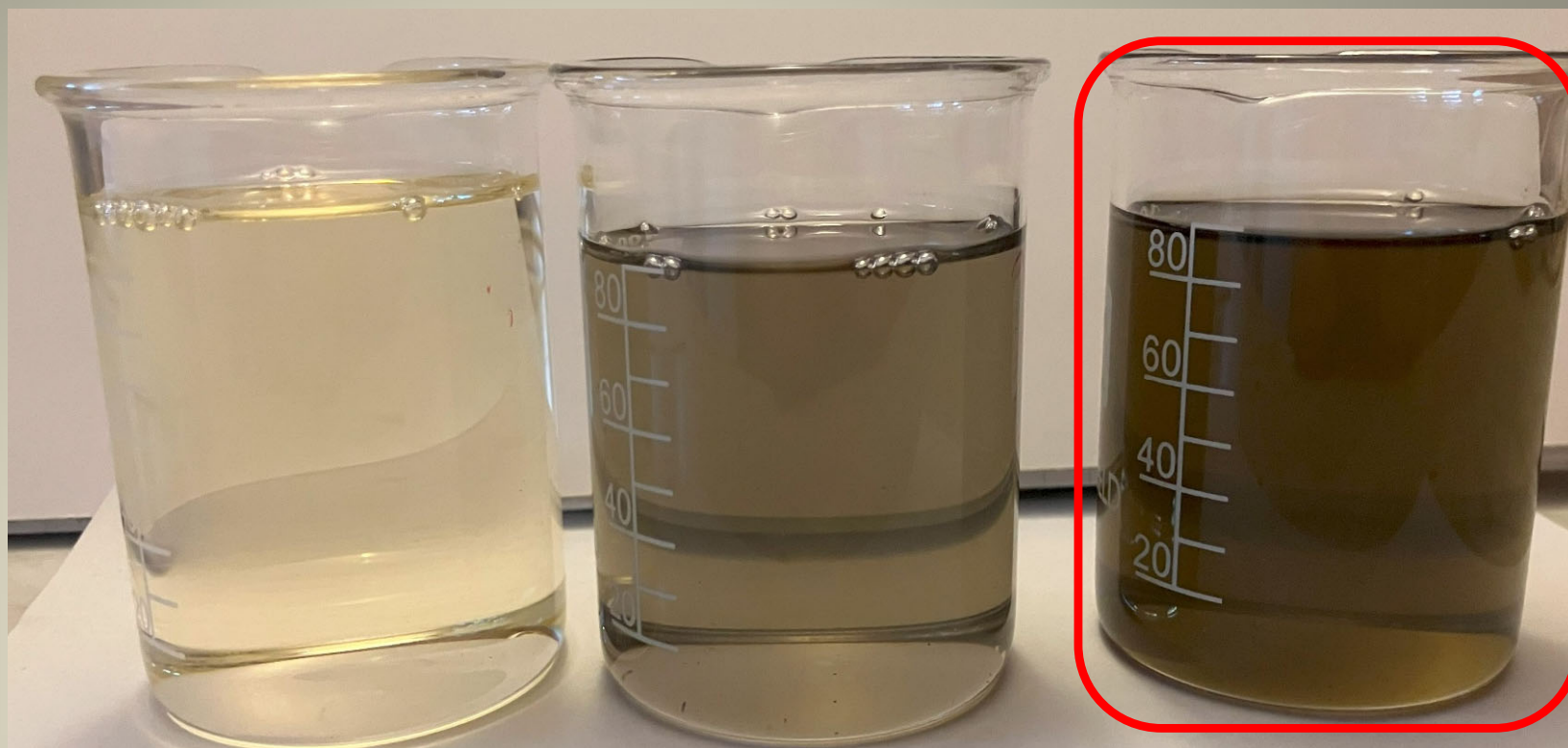

Bekértük a másik két ugyanilyen típusú OLTC olaját
összehasonlításképpen

Hidrogén	μl/l	17	4225	1441
Ox.+nitr.	%	7,8	6,9	5,0
Szénmonoxid	μl/l	81	115	20
Széndioxid	μl/l	2212	1982	1586
Metán	μl/l	962	1325	4740
Acetilén	μl/l	25	5686	355
Etilén	μl/l	3064	2633	31410
Etán	μl/l	545	259	6713

	tiszta	kissé kormos	erősen kormos
Kapcs. száma	2060/4 év	1352/fél év	10505/fél év
	Etilén term	Acetilén term	Etilén term

Table 4.1 shows a compilation of normal and faulty operation observed with different types of in-tank on-load tap-changer models of **Maschinenfabrick Reinhausen GmbH** in different countries, presented by WG members.

**Table 4.1. Normal and Faulty Operation of In-Tank Type
On-Load Tap-Changers in Various Countries**

Type	Normal operation in zone:	Faulty operation in zone:
M	N, N1 or N5	X3 (6 arcing, 2 thermal) T3 (6 thermal,)
R	N then N1, N5 or N4 often in N1	X3 1 coking) T2 (2 thermal)
D	N1 or N4	T2 (1 thermal)
G	N or N5	
T	N then N1	
V	N	
VR	N3	
VV	N or N3	T3 (1 thermal)

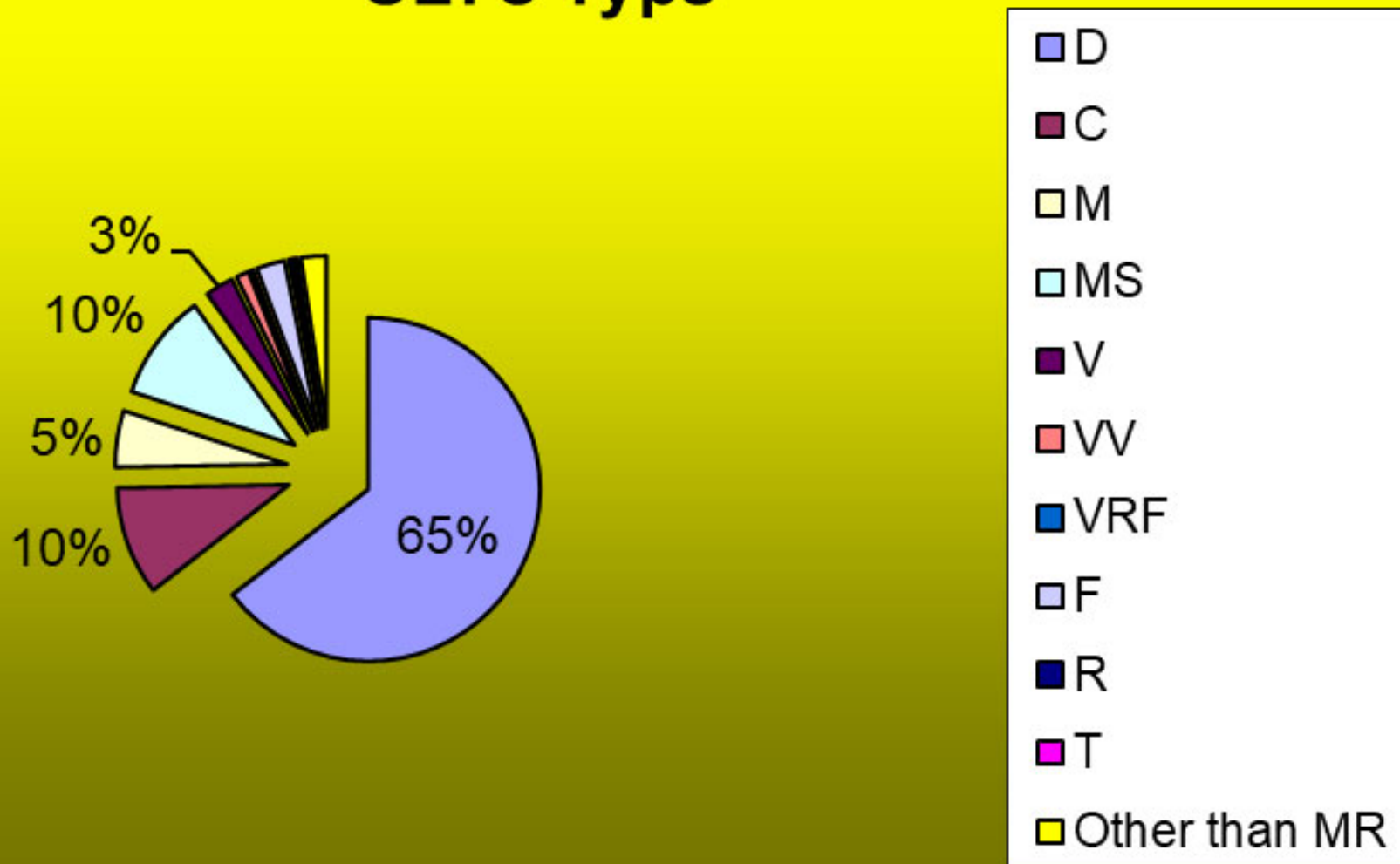
2012-ben üzemben lévő (MR) fokozatkapcsolók száma (Magyarország)

Oltc-typ	db	%
D	436	64,5
C	69	10,2
M	36	5,3
MS	68	10,1
V	18	2,7
VV	8	1,2
VRF	2	0,3
F	18	2,7
R	3	0,4
T	2	0,3
Other than MR	16	2,4
	676	

Forrás: T.A.S. Hungary Kft

2012-ben üzemben lévő fokozatkapcsolók megoszlása Magyarországon

OLTC Typs

Összefoglalás:

1. Hibafeltáráskor, ha „hibagázozott” a berendezés, gondolni kell az OLTC szennyezésre
Itt ált. irányadó a acetilén/hidrogén arány
2. OLTC nemvárt gázokat is fejleszthet,
érdemes a trf diagnosztikát OLTC HgA vizsgálattal kiegészíteni!
3. Nagyszámú OLTC-nél előfordulhat

Köszönöm a figyelmet!

2025

zsuzsagsz@gmail.com